

DUNÁNTÚLI HAZÁNK

Egyesült, nemzeti, keresztény kisgazda- és földmives-párti politikai lap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Pápa, Jókai Mór utca 15.
Telefonszáma: 14.
Előfizetési árak: egész évre 80 K, félfévre 40 K,
negyedévre 20 K, egy óra 8 K. Egyes szám ára 1 K.

Ideigl. felelős szerkesztő:
ZSILAVY SÁNDOR.

A keresztény kisgazda- és földmives-szövetség
hivatalos lapja.
Megjelenik minden pénteken és vasárnap.

..Hiszek egy Istenben.
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Amen."

Szemle.

Nap-nap után újabb és újabb szenzációk kerülnek napvilágra arról, hogy mikép dolgoztak egyes elemek, nemcsak itthon, de a messze külföldön is, már sok évvel a háború előtt, nemzeti és gazdasági megrontásunkra. A többek között a napokban az arra illetékes helyen, feltétlen hiteltel okmányokkal nyert bizonyítást és beigazolást ez a tény. 1902-ben, tehát mondhatjuk, a háború fogantatásának idején, a párisi Rotschild (can-e; ki e nevet nem ismeri) bankcsoport egy milliárd dollárt, tehát az akkori pénzérték szerint öt milliárd koronát adott egy bizonyos, nem keresztény alakulatnak, a szabadkőmives piholyoknak oly célból, hogy ebből az összegből Magyarországon minden eladó és megvehető ingatlant vásároljon össze. Ez volt az a bizonyos átkozott nemzetiségi és zsidó politika, amely már béhében lassankint román kézre juttatta az előverezett, vagy eladni kényszerült erdélyi magyar birtokokat és szerb kézre a dúsgazdag Bán-ságot. Nem a háborúban, de már itt kezdtük elveszíteni lábunk alól az édes anyaföldet, ezért kellett annyi sok vérünknek átkokkal ajakán idegenbe vándorolni, miután az usztrakamatokra kapott zsidó pénzből még az utolsó párnát is kidobolták a feje alól.

Ugy beszélnek, hogy a kisbirtokosok és a gazdák nem igen akarják szállítani a beszolgáltatásra kivetett gabonát s ezért újabb és fokozottabb mértékű kivetést fognak eszközölni a gazdákra. Állítólag az eddigi kivetés háromszorosát. Lehet, hogy egyesek nehezen akarnak megválni munkájuk veritékes gyümölcsétől, de viszont az meg tény, hogy a legnagyobb rész szívesen megválnék — ha már egyszer így kell lenni — a beszolgáltatandó terméstől. Ne higgyék, hogy nem kell a pénz a kisgazdának; nagyon is kell! Termését nem tudja eladni, keservesen felnevelt állatjaitól nem szívesen válik meg, pedig kell neki a pénz; fisztrai kell a tiesseres ház- és földadót, lábbelről, ruháról, fűtő és világító anyag-ról most kell gondoskodnia, mert közelg a tél. Tehát nem a gazdán múlik, ha nem gyűlik az életet jelentő gabona. Máshol a hida! Megmondom. Az átvétellel megbízott alakulatok nem akarják átvenni a gabonát másképp, minthogyha a gasda zsákot is nem

ad hozzá, melyet majd (!) visszaadnak s ha épenséggel elkallódik, talán kap is érte valami kártérítést. A gazdáknak feltett és nehezen megszerezhető, — ma legfeljebb csak házilag előállítható — kincse a zsák. Hát erről a beszolgáltatási rendelet nem intézkedik. Egyik környékünkbeli község már többször intézett kérdést az átvétellel megbízott alakulathoz, hogy mikor kezdhetik

a gazdák a gabonabeszállítást, — még csak választ sem kapott. Végre hosszas huzavona után megtudták, hogy csak akkor szállíthatnak, ha a gazdák saját zsákjaikban szállítják a gabonát. Egy rótkáról két bört! Ezért nem gyűlik hát a gabona és nem azért, mivel a gazdák nem szállítanak. Ne bántsák a kisgazdákat, ne öntsenek olajat a tűzre!

TÁVIRATOK.

(Saját tudósítónktól.)

Luck ismét a lengyelek kezén.

Varsó, okt. 13.

A lengyel csapatok okt. 11-én elfoglalták Luckot. Minkszőlői keletre véres harcok folynak. Koldanovnál a bolsevikiek nagyobb csapatokat vontak össze. Ez a helyiség már többször cserélt gazdát, most ismét a lengyelek kezére jutott.

Páris, okt. 13.

Varsóból jelentik, hogy az előzetes békét okt. 12-én d. u. 6 órakor a lengyel és bolseviki kiküldöttek aláírták.

A lengyel D'Anunzio nem üríti ki Vlnát.

Varsó, okt. 13.

Zelikorszky tábornok csapatai feltétlen ragaszkodnak Vilna megtartásához, azt semmi körülmények között nem hajlandók kiüríteni. Zelikorszky tábornok kijelentette, hogy nem akar háborút a litvánokkal, hanem a vilnai kérdés eldöntését népszavazásra akarja bízni.

Nagy sikkasztás egy budapesti postahivatalban.

Budapest, okt. 13.

A budapesti 51. számú postahivatalban nagyobb hiányt fedeztek fel. Az összeg eddigi megállapítás szerint 400—500 ezer koronát tesz ki. A gyanú Némedi Imre tisztviselőre irányult, kit le is tartóztattak. Némedi bevallotta, hogy hosszabb idő óta dézsmálta a postapénztárt.

Szünetelnek az egyetemi beiratkozások.

Budapest, okt. 13.

Mint ismeretes, tegnap ismét zavar-gások fordultak elő a tudományegyetemen. A zavarások veredéssé fajultak. Ez okból az egyetem rektora a további beiratkozásokat meghatározatlan ideig felfüggesztette.

Kishaszonbérletek alakítása.

Nagy hü-hó, kevés eredmény.

Elismerem, készséggel elismerem, hogy a kishaszonbérletek alakításáról szóló törvény valamivel jobb a semminél. Azonban egy kis jóakarattal lehetett volna belőle jobb is, célszerűbb is.

Nem sok válaszija el a törvényt attól a magyar közmondástól, amely így szól: „Nesze semmi, fogg meg jól!” Olyan „vakulj paraszt” forma törvény ez is, mint a házhelyekről szóló, amelyet a múlt számunkban ismertettünk. Csupa ellentmondás, tele kibúvókkal. A törvény legéletbevágóbb rendelkezéseinél határozatlan és tág teret nyit a, ha akarom vehes, ha akarom nem vehes féle magyarázgatásra, amelynek a levét sohasem az erősebb, hanem a gyengébb fél — tehát a földmives osztály — issza meg.

A végrehajtási utasításban az van ugyanis, hogy a birtokrendező bizottság javaslata alapján a földmívelésügyi miniszter állapítja meg esetenként, hogy az érdeemesek közül „ki, mekkora kishaszonbérletet” kapjon. Ez körülbelül azt jelenti: „Csücsülj csak le szépen, jól viseld magadat, majd vigyázok rád! Az érdeemesek közül állapítják meg! Az igaz! De az nincs precizirozva, hogy mit értenek „érdem” alatt? A mindenkori földmívelésügyi kormányzat előtt való meghunyászkodást, talpnyalást-e, vagy mit? Meg ugyan kérem, a kishaszonbérlet legnagyobb mennyisége 2 kat. holdban van megállapítva, hát mit akarunk ezen még megállapítani, hogy „ki mekkora haszonbérletet kapjon?” A törvény szerint két katasztrális holdnál nagyobb nem lehet, hát ezt akarják másfél, egy esetleg fél holdra leszállítani, az úgynevezett „érdem” szerint. Ezt komolyan senki nem gondolhatja, nem akarhatja. Ha pedig „mumusnak” állították be a törvény végrehajtásába, akkor ez legenyhébben szólva „komolytalanság”. Viccelésre pedig, a mai hatálosan komoly napokban, nincs időnk.

Nagyon tág fogalom a végrehajtási rendelet az a pontja, amely szerint „a főbérlet köteles az általa haszonbérlet

mezőgazdasági ingatlanból megfelelő területet méltányos feltételek alatt kishaszonbérletbe adni. Most már csak az a kérdés, mit tart az egyik, mit a másik „méltányos feltétel”-nek? E tekintetben már nagyon szomorú példák is szolgálhatunk. A dereskei bérlő például egy darab marha legeltetése után egy métermázsza búzát „méltányosnak” tart; a nagymótiaktól holdanként 1200 □-örelével számítva 500 K-t kérnek, ez is „méltányos” a tulajdonos szempontjából, továbbá vannak helyek itt a közelben, ahol két métermázsza búzáért adtak bérletet a földéhes népnek. Másik helyen egy métermázsza buza, 15 darab tojás, egypár baromfi és az összes adók a bérlete egy hold földnek. Ez is méltányos talán? Iszkázon a megszorult lakosság közlegelőért holdanként egy métermázsza gabonát ajánlott fel, még sem adta oda a tulajdonos, mert nem tartotta „méltányos” árnak. Így fest az a bizonyos „méltányosság”, amelyet lehet magyarázni így is, úgy is, ahogy tetszik. De az is bizonyos, hogy sohasem magyarázták — legalább eddig nem — a kistermelők javára. Azoknak a nagybérliőknek, akiknek bérleteiből át kell engedniök egy bizonyos részt, legnagyobb részt zsidók, akik csupa „méltányosság”-ból olyan árakat kérnek majd az albérliőktől, hogy végül is otthagyják az egész bérletet, mert sehogy sem tudják belőle kihozni azt, amit belefektettek. Tessék pontosan megállapítani, hogy azok a zsidó főbérliők és nagybérliők ennyi, vagy annyi perccel kérhetnek csak többet, mint amennyit jelenleg a földet bírják. Nem pedig odadobni rokkantjainkat, hadiözvegyeinket, hadiárvaikat, földmiveseinket például a zsidó nagybérliőknek, hogy nyuazzanak le róluk még, amennyit tudnak.

Nagy visszataszást fog szülni a végrehajtási törvény ama rendelkezése is, amely szerint „az új haszonbérletek kihasításánál a birtokos javára be kell számítani azokat a területeket, amelyeket már eddig is kishaszonbérletbe, vagy részes művelésbe szokott adni”. E szerint a pápaiak már nem is kaphatnának kishaszonbérletet, mert az itteni nagybirtoknak a törvényben megállapított 10 százaléka kishaszonbérletre a háború előtt bérbéradatott. Ez lehetetlen. Ez kivihetetlen. Mert hisz épen azokon kell segíteni elsősorban, akik a háborúból hazajöttek és itthon üres hembárt, üres kamrát találtak. Vagy talán a már kézen levő kishaszonbérletekből gondolják kihasítani azt, amire a földnélkülieknek szükségük volna, a zsidó nagybérliő urak pedig sértetlen bérletükben fölzözzék le tovább is a tejfelt? Ezt mi: a „Keresztény Kisgazda és Földmives Szövetség”, amelynek immár 60—70 ezer tagja van, nem fogjuk eltűrni és megengedni.

Hiába akarnak odafenn nagyot halani, mint a tyúk odakuláskor, szayunkat mégis csak figyelembe kell venni és határozott irányban haladni, amely megalkuvást nem ismerő keresztény és magyar nemzeti lesz. Az ilyen határozatlan, se hideg, se meleg, számtalan kibuvót engedő törvényekkel sokkal többet ártunk, mint használunk.

Ezek előrebocsajtása után áttérnek magának a végrehajtási rendeletnek részletes ismertetésére.

Kik jogosultak kis bérletre?

Mindazok és pedig ugyanolyan sorrendben, mint akik a házhelyekre jogosultak. Nevezetesen: rokkantak, hadiözvegyek, hadiárvaik, földmivelő családok, akik abban a községben illetőséggel bírnak, vagy 10 év óta ott laknak és tisztességes keresettel keresték eddig is kenyerüket. Itt azonban a törvény megszorítással él, amennyiben azt mondja, hogy az itt megjelöltek is csupán abban az esetben kaphatnak földet, ha saját földjük, vagy illetmény földjük nincsen és ahhoz részes művelés útján sem juthatnak.

Az igényjogosultakat sürgősen össze kell írni a fenti sorrendben és átadni a névjegyzéket a község előjáróságának, illetve képviselőtestületnek.

Mi a további teendő?

A községi képviselőtestület megállapítja a beadott névjegyzékből, hogy az ott felvettek mind jogosultak-e a kisbérletre?

Kik nem kaphatnak haszonbérletet?

Nem kaphatnak haszonbérletet, akik nem magyar állampolgárok, akik kommunista üzelmek miatt elítélve voltak, szóval ugyanazok, akik házhelyet nem kaphatnak, még azzal a megtoldással, hogy azok sem kaphatnak kishaszonbérletet, akik haszonbérletit, vagy részes művelésre vonatkozó kötelezettségüknek az elmúlt gazdasági évben önhibájukból eleget nem tettek, vagy a bérletet nem maguk művelték, vagy parlagon hagyták.

Mely birtokból hasítható ki a kisbérlet?

Amikor a községi képviselőtestület megállapította, hogy mennyi a jogosult és mekkora területre van szükség, akkor utána néz, hogy a község határában mely birtoktestből fedezhető az igényelt mennyiségű földterület.

Minden nagybirtokos vagy bérlő köteles az általa kezelt, mezőgazdaságilag művelhető földekből bizonyos részt kishaszonbérletbe adni. Ez a terület a felmerült szükséghez képest akkora, amekkorának elvonása a birtok többi részén az okszerű gazdálkodást nem gátolja. Legalább is akkorának kell, azonban lennie, amely nagysága minden olyan gazdasági évben is kishaszonbérletbe, vagy részes művelésbe volt adva.

Ha az illető községben az előbbi bekezdés szerint rendelkezésre álló terület kishaszonbérlet alakítására nem elegendő, akkor a főbérliő köteles az általa haszonbérlettel mezőgazdasági ingatlanból megfelelő területet méltányos feltételek alatt kishaszonbérletbe, vagy részes művelésbe adni és pedig szántó-földjeinek legfeljebb 10 százalékát. Ez a rendelkezés vonatkozik minden olyan ingatlan bérlőre, amely 1914 július hó 28. óta gazdát cserélt, továbbá egyletek, vállalatok és büntetettek ingatlanainak bérlőire.

Ígénybevető-e a közép, vagy kisbirtok?

A végső esetben, amikor már a fentiekben írott nagybirtok nem áll rendelkezésre, akkor vehető igénybe a közép- és kisbirtok, de csak akkor, ha 1914. évi július hó 28-ika óta cserélt gazdát. Különben ezekhez hozzányúlni nem szabad.

Nem köteles azonban olyan haszonbérliő kishaszonbérletbe, vagy részes művelésbe földeket adni, akinek kezelésében levő földbirtok bár 1914. év július hó 28-ika óta gazdát cserélt, de a bérlet maga nem nagyobb 50 kataszteri holdnál.

Szakértő-bizottság.

A község képviselőtestülete, amikor a birtok kiválasztásával is végzett, akkor a főszolgabírótól kéri a szakértő-bizottság kiküldését, amely bizottság sürgősen tartozik kiszállni a községbe. A szakértő-bizottságban a község képviselőtestülete és a földet igénylők is képviselhetik magukat a saját kebelükből választott taggal. A szakértő-bizottság ideiglenesen intézkedik a földbérlet ügyében és intézkedése ellen, ha nem tetszik, úgy az igénylők, mint a tulajdonos, 8 napon belül fellebbezhetnek a földművelésügyi miniszterhez.

Ha bármely kérdésben nézeteltérés merül fel, a vitát a Földbirtokrendező Bizottság javaslata alapján végérvényesen szintén a földművelésügyi miniszter dönti el.

Haszonbérék.

A haszonbérékre vonatkozólag, amennyiben méltányos megállapodás nem történik, a vegyes bíróság határoz, ha azonban 100 kataszteri holdnál kisebb területekről van szó, akkor az a járás-bíróság hatáskörébe tartozik.

A kishaszonbérlet ideje és nagysága.

A kishaszonbérletek csak egy gazdasági évre szólnak. A kishaszonbérlet nagysága két katasztrális holdnál, vagyis 3200 □-önel nagyobb nem lehet.

Igyekezzenek tehát a községek ezek szerint a lehető legsürgősebben hozzáfogni úgy a házhelyek, mint a kisbérletek kijelöléséhez. Különösen felhívjuk a „Keresztény Kisgazda és Földmives Szövetség” elnökeit, titkárait és választmányát, hogy haladéktalanul kezdjenek hozzá s amennyiben nehézségekbe ütköznenek, úgy forduljanak közvetlenül szerkesztőségünkhöz, szíves készséggel járunk közbe és szolgálunk felvilágosítással.

Zsilavy Sándor.

Püspöki egyházlátogatás.

Lázás izgalommal készült már napok, sőt mondhatni hetek óta ünnepelni a helybeli ev. gyülekezet minden egyes tagja. Valami csodás erő azt sugta nekik, készüljétek, mert az a nap, mely most következik, nem minden emberöltőnek jut osztályrészül, azon ünnepelni kell nemcsak külsőleg, hanem lelkileg is. Annak megjelenése, ki most hozzájuk jó, fordulópontot, határkövet jelent a gyülekezet életében. A világháború borzalmai s a nyomában járó két pusztító forradalom után, midőn annyi közötünk az összetört szív, reményvesztett lélek s az ember szinte epedve vágyik a vigasztaló után...

Egy ily vigasztalót várt és nyert is a tört lélek a sok megpróbáltatáson átment pápai gyülekezet, főpásztor, Kapi Béla püspök ömeltősága megjelenésével, aki püspöki egyházlátogató körútn, melyet október hó folyamán végez a veszprémi egyházmegyében, 2-án, 3-án és 4-én látogatta meg a pápai ev. gyülekezetet és annak filiáit. Ezek a napok ünnepnapjává lettek nemcsak a gyülekezetnek, hanem az egész városnak.

Másodikán már kora délután embertömegektől volt tele a gyülekezet templomudvara, honnét számtalan kocsival ment ki a gyülekezet presbitériuma élén — az egyházmegyei és egyházi elnökökkel dr. Kluge Endre egyházmegyei felügyelő, Takács Elek esperes, Belák Lajos gyülekezeti felügyelővel, az érkező főpásztor elé. Megjelent a fogadtatáson a város és államrendőrség-képviselője is, élükön dr. Tenzlinger József és Hamut János rendőrkapitányal. A főpásztor Szombathely felől érkezett délután 5 óra 27 perckor, ahonnan körutjára indult és először hozzánk jött, egykori hazájába, hová vele jött régi jó ismerőseit, barátait meglátogatni szerető hitvese is.

A vonatnál dr. Tenzlinger József és dr. Kluge Endre üdvözölték, majd megindult a szinte végtelenségig látszó kocsisor, melyeknek elcséje hozta a főpásztort a parochiára, hol már várta őt az összygyülekezet élén harangzúgás közepette a templom ajtóban ennek elkészése, Mesterházy László. Majd dr. Molnár Imréné a gyűl. Nőegylet és Hütter Anna a leányegylet nevében üdvözölték.

Másnap, a gyönyörű verőfényben tündöklő őszi vasárnapon, — mely mintha csak a tavaszból lopódzott volna ki, — kora reggel érkeztek már a templomba a hívek, nem várva be a templom árván maradt harangjának hívó szavát. Ma mindenkinek ott kell lenni, ott, még annak is, kit máskor távollattának a mának gondjai, hogy erőt merítsenek a főpásztornak a sok lemondásról beszélő romok közepett is életet hirdető gyönyörű beszédéből. Féltilt órákor kezdetét veszi az istenitisztelés. Oltár előtt szent ígét Takács Elek esperes olvasott, utána Mesterházy László, a gyülekezet lelkesze tartotta meg hatalmas beszédét a tőle megszokott tudással, hazafiságáról, igaz papi mivoltáról téve újból biznyságot. Beszéde alatt a leányegylet meghatóan énekelt, Hütter Anna elnöknő vezetésével. Utána Nagy Jenőné szólott énekelt, finoman, lágyan csengő hangon, mely alatt az oltár elé lépett az esperes, s titkárjával együtt a főpásztor és megtartotta hatalmas szónyalású, költői lendületű, mélyen szántó, nemes emlékeket hagyó, mélyeséges hittől áthatott s a mai szomorú napokban a romok felett új életet hirdető egyháziátogató beszédét. „Eljött haza — ugymond — azért ide először, hogy innen, ez oltártól, honnét egykor elindult nagy útjára, ianca vigyen most újból erőt, szikrát, hitet a reá várakozó nehéz munkához, mely elébe tárul egyháziátogató körútján.”

Az ünnepi beszéd után közgyűlés tartott, hol a gyülekezet felügyelője, Belák Lajos főszolgabíró üdvözölte szíves Isten-hoztallal. Letárgyalva a püspöki egyháziátogatás kérdőíveinek kérdéseit, a különböző küldöttségeket fogadta a főpásztor, aki válaszában újból biznyságot adta kimeríthetetlen ismerettárának, biznyságot téve arról, hogy tényleg arra a helyre való, hová az isteni gondviselés állítja. Neki van mindenkihez szava, van vigasztalása. A küldöttségek elvonulása után a főpásztor újból az oltár elé lépett, könnyekig megható imádsága és főpásztori áldása után ért véget az istenitisztelés.

Délután 1 órára a gyülekezet nő- és leányegylete igazán kitűnően sikerült — dicséret érte rendezőinek — szeretetvendégséget rendezett, melyre hivatalosak voltak a város notabilitásai, a küldöttségek vezetői és a gyülekezet presbitériuma. Az ebéd fényét nagyban emelte, hogy ezen, mint Magyar asszony, megjelent a főpásztor neje is. A fehér asztal mellett egymást érték a komolytartalmú pohárköszöntők.

Ebéd után a főpásztor az elemi és középiskola növendékeit látogatta meg, vallásosságára, hazaszeretetre, hitre buzdítván őket.

Esfefelé a városban végzett látogatást.

Másnap a gyülekezet filiáit, Takácsit, Nagycsádót, Mezőlakot látogatta meg, hol mindenütt nagy ünnepélyességgel fogadták, ki jött hozzájuk az Úrnak nevében.

Pápától bucsút 5-én, kedden reggel vett, Homokbödögére folytatván útját, hol már várta gyülekezte élén Takács Elek, az egyházmegye kiváló esperese. Isten áldja a távozó főpásztort nagy munkájában! Teremjen áldástosztó ájta gasdag gyűmlöcsöket az egyházak s ez anyai sebtől vérző megtépett, megalázott magyar hazának oltárain.

LEGÚJABB.

A görög régensség (?)

Athén, okt. 13.

Mint a lapok közölték, Sándor görög király súlyosan megbetegedett, ez alapon szóba került a régensség kérdése az esetben, ha a király betegsége hosszabb ideig tartana, vagy állapotja súlyosbodna; a kormány a régenségi jog gyakorlását ez esetre magának tartotta fenn.

Korlátozzák a vasuti forgalmat.

Budapest, okt. 13.

Mint értesülünk a MÁV forgalmában október 15-től kezdve bizonyos korlátozások lépnek életbe. A korlátozás azonban a Gráz—Budapest közötti forgalmat nem fogja érinteni. A forgalom korlátozását a súlyos szénhiánnyal indokolják.

SZÍNHÁZ.

Október 6. Szerda: Herczeg Ferenc drámai ujdonsága: *Árva László király* került színre. Ünnepélyes alkalmakkor már megszokott a színlapokon a „disz”-előadást jelző hangzatos cím. Mi is valami ilyet vártunk! A „disz”, a külső csillogás, meg volt ugyan, mert a korhű jelmezek, s a darab kiállítása tagadhatatlanul szép volt; hanem az előadás alulmaradt nagyon a mindennapi. Darabos, egyhangú, s a hosszu szünetekkel a bosszankodásig unalmas volt. Hiába való volt az elismerésre méltó igyekezet a társulat néhány lelkiismeretes tagjában, hogy tudása legjavát adva valóban ünnepélyes „diszt” adjon az előadásnak, mikor a többiek kontár módra valósággal suszterszékké alacsonyították a színpadot. — Ifj. Szalóky igen helyes fel fogással rajzolta meg az önmagával is tehetetlen gyermeket királyt. De nem így Lugossy, ki Hunyady László, hatalmas szép szerepében szinte szánalmasan vergődött. Nem akarjuk kedvét és szánját szegni. Tanuljon! Tud ő, ha akar. Gy. Madarassy Berta (Szilágyi Erzsébet) nem tud rosszat alkotni, mert szereplője, gondolni kidolgozott alakításai még akkor is teljes sikert hoznak neki, ha hangulatába egy kis kedvetlenség vegyül is. Gyárfás Cilley-je a kedvelt jó színész sikerült alakítása volt. Mária szerepében Vajda Piroksától többet vártunk. Buday, Szalay, Abay (!) id. Szalóky bármennyire jók voltak is, épen gyenge társaik miatt nem tudták érvényesülni. Hozzák be őket is maguk között a botot!

Október 7—10. Csütörtök—Vasárnap: A *cigány grófnő* operett ujdonság ment sorozatos előadásban, csaknem mindig telt ház előtt. Maga a darab nem új, nem meglepő, de zenéje kellemes és élvezetesen józót. Maguk a szereplők megállították helyüket. A pálmát — hogy így fejezzük ki magunkat — Polgárnak adjuk

a cigányprimás, Ráczy György, talpraesett, zamatosan „fistós” izű alakításért. Bár nem címszerepet játszott, de a siker az ő nevéhez fűződik. Fenyő Nelly (Lioya) valahogy nem tudott úgy magával ragadni bennünket, mint más rangos szerepeiben; bár kedvesen játszott s kellemesen énekelt. Pap Laci alakítása szintén a jobbak közé tartozott, igaz, hogy hangja néhol egy kicsé fátyolozott volt s játékból is hiányzott a megszokott elegancia. Id. Szalóky józót humora és sikerült rögzőnzései a könnyekig megkacaglattak bennünket. Szalay nagybögös cigánya kabinet alakítás volt, mintha csak a a cigányputrik aljáról leste volna el az élet-hűséget szerepéhez. Tanulhatnak tőle egyesek, hogy mit művel a jó színész még a nem szerepköréhez tartozó beosztásban is. Tömörly a megszokott jó volt, pergő kis nyelve, temperamentumos játéka, ruhái, sőt már táncai is teljes sikert hoztak neki. A meg-megújuló tapsokból Egyed Lászlónak is ugyancsak kijutott.

Október 11—12. Hétfő—Kedd: *Luxenburg grófja* ez a régi lejárt operett került felújításra mind két estén pláne üres volt a ház; igyekeztek is ledarálni a darabot. Természetes, 20—30 embernek nem érdemes játszani. Az előadás különben elég jó volt, a szereplők megállították helyüket.

„Csönka Magyarország — nem ország,
Egész Magyarország — mennyország!”

HIREK.

— **Nem! Nem! Soha!** A Területvédők Liga központi küldöttsége f. hó 9-én utazott keresztül Pápan a sárvári alakuló gyűlésre. Pápa város részéről rövid fogadásra kiment az állomásra dr. Uzonyi Kálmán h. polgármester a városi tanács néhány tagjával, az áll. tanítóképző zenekara Lengyel Gyula tanár s az énekkar Hatvani Lajos tanár vezetésével. Azonkívül városi társadalmunk számos érdeklődő tagja. A fogadásra kivonultakat mindjárt az a kellemetlen hír várta, hogy a vonat egy órai késéssel érkezik. De csak eltelt valahogy ez az idő is s 3 óra 2 perckor a tanítóképző fuvózenekara „Himnus”-ának hangjai mellett berobogott a vonat, legutolsó kocsiában a Liga küldöttségével. A Himnus után a tanítóképző énekkara elénekelt a Hatvani tanár által megzenésített „Híszek egy Istenben” című imát, s utána dr. Uzonyi Kálmán üdvözölte rövid lelkés szavakkal a küldöttséget. Dr. Ajtay József, a Liga alelnöke akart válaszolni, de a megszólításnál tovább nem juthatott, mert a vonat közben elindult. Gyorsan felszálltak a mozgó vonatra a küldöttség tagjai, de ez alatt megállították a vonatot. Dr. Ajtay ismét leszállva belefogott a válaszadásba, de a vonat most már a Szózat hangjai mellett végérvényesen kifutott, Ajtay dr. is majd lemaradt. Az énekkar már csak utánok énekelhette el a „Nem! Nem! Soha”-t. Egy ilyen lelkes ünnepséget talán kár tönkretenni azért a pár percnyi késésért, mikor már egy órát úgy is késett a vonat.

— **A „Keresztény Kisgazda- és Földmives Szövetség”** mozgalomhoz való csatlakozásukat újabban a következő községek jelentették be: Kerta, Alsó-, Felső- és Középszkáz, Kiscsösz, Kisszőllős, Vid, Karaközör-csök, Kisberzseny, Apácatornya, Somlójenő, Pusztamiske, Nyírad, Szóc, Halimba, Padrag, és Csékut. Örvendetes, hogy földmives osztályunk ma már megérti, hogy benne olyan mások által kiaknázott gazdasági erők rejlenek, amelyeket tömörüléssel ömaga hasznára tud majd bőven kamatoztatni. Csak előre! Féltaton ne legyen megállás!

— **A MOVE ünnepélyes közgyűlése** nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében folyt le folyó hó 10-én a helybeli év. egyház tanácstermében. A közgyűlés vezetésének Mándoky Sándor ny. tábori főpap volt; ki majd másfélórás, mindvégig lebilincselő eszmékben gazdag beszédben fejtegette a Move céljait. Magyarok, hatalmasok, függetlenek és gazdagok akarunk lenni. Magyarok akarunk maradni, vagyis semmi néven nevezendő, részint körülöttünk, részint belőlünk alakult országhoz nem akarunk csatlakozni. Független magyar királyság kell nekünk. Mert ugyan kihez csatlakozunk? Talán az oláhokhoz? A magyar már régén lakcsizmában járt, mikor még mindig böcsört viselt az oláh király. Vagy talán az alacsony kulturájú szerbekhez, a tolvaj csekekhez, vagy éppen az osztrákokhoz? Nem! Nekünk nem kell senkire sem támaszkodnunk, nemzeti jó tulajdonságaink ismét előre fognak vinni bennünket. Iparunkat, kereskedelmünket meg kell kereszteni. Ne adjuk gabonánkat, birtokainkat a zsidónak. Hogy ide jutottunk, annak nagyrészt főuraink és főpapjaink az okai. Ők teremtették meg a zsidó bérlőt. Hogy mindezeket elérhessük, szükségünk van a „Move“-ra, melynek jelszava: „Becsülettel a hazáért!”

— **Érvénytelenek a kiviteli engedélyek.** A m. kir. közlelmézési miniszter a vámkülföldi szállításra kiadott összes szállítási igazolványokat és kiviteli engedélyeket érvénytelenítette. Ennélfogva a kiviteli engedéllyel rendelkezőknek okmányaikat érvényesítés végett a minisztérium III/b. osztályánál haladéktalanul be kell mutatniok.

— **Dabronyban már nem fűtjük a zsidó!** Dabrony végre lerázta a nyakáról azt az egy szem zsidót is, aki még a faluba szorult. Nem ismeretlen a dabronyai földbérlete, akik a közelmúltban a vallásalapítvány birtokát bérelték ki. A szabad árverésen a birtok volt zsidó bérlője alaposan fölverte a földárndát és ezt a kormány — eléggé helytelenül — jóváhagyta, pedig eléggé kiáztott belőle a zsidó trükk. Azonban a község sem maradt adós, mert elfuttatta a „théns” urat. Boldog dabronyiak!

— **Bódé, Csékut, Padrag, Csóth kenyér nélkül.** Hátha az alispán komolyan veszi azt, hogy behajtsa rajtuk azt a lehetetlen mennyiségű szemes terményt, amelyet ezekre a községekre kivetett, akkor a község 90 százalékat azonnal fel is veheti az „*állattalanok*” közé. Padragra 540 mm. búzát, 380 mm. rozst, 190 mm. kukoricát; Csékutra 500 mm. búzát, 600 mm. rozst és 340 mm. kukoricát róttak. Ha nem volna olyan halálosan komoly a dolog, hát szinte mosolyogna rajt az ember, mert viccnek gondolná. Hát ugyan miből teremtsék elő ezt a horribilis mennyiséget? Ezek a községek és Csóth sem termelt például kukoricát, soha eladásra; éppen csak annyit, amennyi a saját állatainak kellett. Hát ezt akarják elvenni tőlük egy szemig? Ha mind elveszik, hogy még vetőmagra sem marad, akkor sem tudnak annyit kipréselni belőlük. Hát a szegény bódéi magyarok! Alig vannak 23-an, 25-en földmivesek és kiscsászák, akiknek ha minden talpalatnyi földjét búzával, rozssal és kukoricával vetették volna is be, akkor sem teremne még a legbővebb termő esztendőben sem annyi, mint amennyit rájuk vetettek. Hát mit akarnak velük? A falu is éhezett és mi se lakjunk jól? Figyelmebe ajánljuk az alispánnak czekek az abszurd, kivihetetlen követeléseket és sürgős orvoslást követelünk és a községek teherbíró képességének a helyszínen s nem a zöld asztal mellett való megállapítását.

— **A Hangya-közgyűlése.** Folyó hó 10-én délután 2 órai kezdettel tartotta a pápai „Hangya” keresztény fogyasztási szövetkezet rendkívüli közgyűlését a Felővárosi Olvasókör Csáky-utcai helyiségében a tagok, illetve részvényesek nagy érdeklődése mellett. Már napokkal ezelőtt lehetett hallani, hogy a mostani közgyűlés nem fog lefolyni az eddigi közgyűlések keretei között, mert a beavatottak szerint a szövetkezetben az üzleti kezelés nagyon is félrebillent. A közgyűlés tényleg mindenben igazolta a süttogő pletykát, sőt mi több, talán túl is tett rajta. Grätzer János elnök megnyitva a gyűlést, üdvözli a megjelenteket és a Hangya két központi kiküldöttjét, Bodó István főellenőrt és Fekete Lászlót, a szövetkezet új ügyvezetőjét. Ezután Bodó főellenőr emelkedik szólásra és ismertette a szövetkezetben augusztus hónap tartott vizsgálat eredményét a szövetkezet vagyonságát illetően. Kijelentése szerint 180 ezer korona készpénzhiány mutatkozik s ezenkívül nem megvetendő a hiányzó 60 métermáza liszt sem, amelynek elszámolásával, illetve hovatfordításáról is az arra illetékesek bizony adósak maradtak. Hozzá még az ominosus villanyerőre berendezett daráló! Az meg oly ügyesen volt összekapcsolva az u. n. fűszerkasszával, hogy amit az őrléssel keresett, az mind a fűszerkasszába vándorolt. Ugyebár azt hiszed, nyájas olvasó, ha a kasszába folyt az őrlési díj, az legfeljebb a befolyt összeggel együtt többet mutatott. Oh, nem! A két köves daráló csak őrlt szépen tovább, ami nagyon jó szolgálatot tett az üzletet állandóan dézsmáló házi, illetve bolti szakáknak. Természetes, senkinek sem jutott eszébe, hogy csak egyszer is kontrollálta volna az őrlési díjakat. A főellenőr jelentése után Grätzer János elnök felolvassa a rovancsolás eredményét tartalmazó jegyzőkönyvet, mely szerint hemzseg az alaptalan vádaktól. A jegyzőkönyv olvasása közben is, minden oldalról a zúgás és méltatlankodás moraját halljuk s Grätzer János elnök, midőn látta a részvényesek jogos fölháborodását, Kószegi Jenő és Varga József, — akik alaposan megkonstruált beszédben a jelenlévők élénk helyeslése mellett bírálják a felügyelő- és igazgatók működését, — beszédei után felveti a bizalmi kérdést, majd bejelenti a felügyelő- és igazgató lemondását. Az elnöki tisztet ekkor Okolicsányi László dolmánygyári igazgató veszi át, aki szavazásra teszi fel a kérdést, akarják-e a részvényesek, hogy a jelenlegi vezetőség továbbra is működjék? S csudák csudája, a többség, mely alig pár perccel előbb lemondást kiált, most egyszerűen tudomásul veszi az elhangzottakat és a vezetőséget bizalmáról biztosítja. Ezzel a gyűlés véget ért. Milyen buzgalommal is dolgozhatnak ott, ahol ilyen pompás, ilyen megértő részvényesek vannak...

— **Magyarország kölcsöne.** Mint értesülünk, Franciaország hajlandó Magyarországnak 300 millió frank kölcsönt nyújtani 6 százalékos kamatozásra. A kölcsön 15 év múlva volna megfizetendő.

— **Vilmos excsászárt nem engedik vissza Németországba.** A gyávák, a kis és nagy gyávák még a gondolatától is rettegnek, hogy Vilmos, a németek nagy császára visszamegy hazájába. Ennek lehetőségéről csak úgy sugdostak itt is, ott is az emberek és a hollandi angol követ máris erélyesen fellepett e terv ellen a holland kormánynál. A holland kormány megnyugtatta az ideges angolt, hogy nincs mitől tartani, mert ez csak kőszá beszéd. Mit féltek, kalmárok! Még nincs itt a lezármolás órája! Pihenjétek egy kissé, véreskezű, nemzetek gyilkosai! A bosszúálló Isten haragja még nem indul meg. De egyszer majd igen!

— **Földmives egyetem.** Szeged városával már befejeződtek egy földmives egyetem felállítására vonatkozó tárgyalások. Szeged kapja tehát meg az első földmives egyetemet, amely valószínű még ez év folyamán megnyílik. A szellem az új főiskolán hangsúlyozottan keresztény és nemzeti lesz. A hallgatók száma nem lesz több egyelőre 45—50-nél. A tanítási idő a téli hónapokra terjed ki, novembertől márciusig, hogy a gazda-íjjakat el ne vonják a tavaszi és nyári foglalkozástól.

— **Győr törvényhatósága az iparcikkek maximálásáért.** Győrvármegye törvényhatósága legutóbbi ülésének határozatából feliratot intézett a kormányhoz, melyben azt kéri, hogy az iparcikkek árának maximálására a drágaság megszüntetése érdekében sürgősen tegye meg a szükséges lépéseket. Ez is helyes! De miért maradtak ki a kereskedők belőle? Miért? Vagy a zsidók már Győrben is „nebánts virág?”

— **Vetőmag-kiutalás.** A földmívelésügyi minisztérium azon megyék gazdái részére, ahol a termés gyenge volt és elegendő vetőmag nem áll rendelkezésre, vetőmagot bocsájított az illető vármegyék alispánjainak rendelkezésére. A vetőmag engedélyezése iránti kérelemmel a vármegyei gazdasági felügyelőséghez kell fordulni.

— **Gyarmaton almát ájul és rozst szed a zsidó.** Felkaporodott egy rozszant kocsira, bóiogatós fejű ló után és néhány kosár töpörödött almával az oldalközben. Végig ordította a falut a zsidó: „Almát! aaaaalmát!” Természetesen nem pénzért, hanem rozszért. Vittek is ki neki a mi jóraváló földmives aszszonyaink néhány fazékkal, amelyért a „Mózi elvtárs” dobott nekik néhány fanyarodott almát! Itt nincs árvizsgáló bizottság, hát annyit adotti, amennyiből neki busás nyeresége volt. A csendőrség figyelmébe ajánljuk.

— **Az ideai gyapju összegyűjtése.** Nálunk jóformán be is fejeződött. Az összegyűjtést a Szövetkezetek Áruforgalmi Részvénytársasága 150 bizományos segítségével végezte. A 150 bizományos legnagyobb része zsidó volt. Mondjunk még többet? Minek!... Jó éjszaka!

— **Találtatott pénz, két erszény, egy réz vízscsap és egy vizslakutya.** Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrségen.

— **Halálba üldözte az enfieme kalfurnépe.** Biró Dezső joghallgató, — mert magyarnak vallotta magát, — hónapok előtt kénytelen volt Erdélyből menekülni. Azóta gyakran hallott hírt arról, hogy hozzátartozóit állandóan üldözik az oláh hatóságok. Az érzékeny lelkű fiú nem tudta elviselni családja tagjainak szenvedését és előléti elkeseredésében öngyilkosságot követett el.

Szerkesztő: Dienes Sándor.

Laptulajdonos: Zellavy Sándor.

Pápa, 1920. Főiskolai könyvnyomda.

LUDVIG NŐVÉREK divatterme

Pápa, Márton István utca 4. sz. alatt.

Raktáron tartunk a legutolsó divat szerinti elegáns, modell kalapokat. Nagy választék filc és velour kalapokban.

Ugy női, mint férfi-kalapok átalakítását és vasalását saját műhelyünkben 2—3 nap alatt elkészítjük a legdivatosabb formákra. — Gyászkalapokat gyorsan és pontosan készíttünk.

Kérjük a nagyérdemű közönség szíves pártfogását, s maradtunk

kiváló tisztelettel:

LUDVIG NŐVÉREK.